

Strateški načrt Lavričeve knjižnice Ajdovščina 2015-2020

VSEBINA

1

UVOD	2
ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE	3
PREDSTAVITEV KNJIŽNICE IN NJENE DEJAVNOSTI	4
PODATKI O KNJIŽNICI	4
USTANOVITELJI IN FINANCIRANJE	4
ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST KNJIŽNICE	5
POSLANSTVO KNJIŽNICE	6
VIZIJA KNJIŽNICE	7
OSNOVNE VREDNOTE KNJIŽNICE	7
RAZVOJNE USMERITVE	7
STRATEŠKA PODROČJA	9
STRATEŠKO PODROČJE 1: KNJIŽNIČNA ZBIRKA, UPORABNIKI IN DOSTOP DO GRADIVA	9
STRATEŠKO PODROČJE 2: NOVE STORITVE, UPORABNIKI IN SKUPINE S POSEBNIMI POTREBAMI	13
STRATEŠKO PODROČJE 3: PROSTOR, OPREMA IN LOKACIJA TER UREDITEV OSREDNJE IN LOKALNIH KNJIŽNIC SO PODLAGE RAZVOJA	18
STRATEŠKO PODROČJE 4: KNJIŽNICA KOT AKTIVNI DEJAVNIK V DRUŽBENEM OKOLJU	26
STRATEŠKO PODROČJE 5: STABILNA IN POPOLNA ZASEDBA DELOVNIH MEST IN RAZVOJ STROKE	28

UVOD

Strateški načrt Lavričeve knjižnice Ajdovščina – LKA je razvojni dokument knjižničarske dejavnosti na območju občin Ajdovščina in Vipava. Načrt zasleduje na eni strani nacionalni razvojni politiki in ciljem Strategije razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020, pri tem pa se vključuje v razvojne cilje in strategijo Občine Ajdovščina na kulturnem področju 2015-2020 ter v strateške razvojne dokumente Občine Vipava na področju kulture.

V središče dokumenta je postavljen uporabnik, ki mu je knjižničarska dejavnost tudi namenjena, dotika pa se po našem mnenju vseh najbolj pomembnih področij razvoja oz. strateških področij:

Pregled ciljev naših ustanoviteljic, še posebej Občine Ajdovščina, kaže, da upoštevajo knjižničarsko dejavnost kot pomembno razvojno spodbudo skupnemu razvoju. Z drugimi besedami, Lavričeva knjižnica Ajdovščina se tudi skozi občinske razvojne cilje dojema kot osrednja kulturna ustanova s posebnim poslanstvom.

Knjižnica je torej na eni strani gonilo in pobudnik sodobnih praks v modernih lokalnih skupnostih, na drugi strani pa člen lokalne skupnosti na področju uresničevanja vizije obeh ustanoviteljic.

Tako je strateški načrt do leta 2019 tudi zastavljen. Sledimo trendom sodobnega knjižničarstva in uvajamo nove tehnologije ter prakse, toda poudarjamo domačo tradicijo in posebnosti domačega okolja in odpiramo možnosti skupinam s posebnimi potrebami. Razvoj knjižnice vidimo kot enakomeren razvoj vseh njenih enot, dejavnosti in kadrovskih potencialov ter prostorskih možnosti.

Kako nam bo uspelo, je odvisno v največji meri od javnih sredstev. Knjižnica si bo prizadevala pridobiti tudi dodatno financiranje preko evropskih in domačih projektov, vendar so sredstva iz le-teh namenjena razvoju storitev, ne pa investicijam in investicijskemu vzdrževanju.

Sprejem strateškega načrta se je zaradi priprave občinskih strateških razvojnih načrtov (načrt knjižnice upošteva elemente in cilje ustanoviteljev) zamaknil.

Namen strategije

- Začrtati pot v času finančne in gospodarske krize ter pripraviti cilje za čas po izhodu iz kriznih razmer
- Seznaniti prebivalce, kaj od knjižnice lahko pričakujejo v naslednjih letih
- Seznaniti ustanovitelje in financerje z načrtovano usmeritvijo in koristmi, ki jih lahko prinesejo skupnosti vlaganja v knjižnico, njene enote, dejavnost in tehnologijo
- Obstoječim partnerjem sporočiti, da vztrajamo pri sodelovanju še naprej, potencialnim partnerjem pa, da smo sodelovanje pripravljeni širiti.

ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE

Strateški načrt razvoja Lavričeve knjižnice Ajdovščina za obdobje 2015–2019 smo pripravili na podlagi zakonskih predpisov in podzakonskih aktov ter splošnih aktov knjižnice, upoštevali smo tudi smernice v dokumentih, ki opredeljujejo razvoj splošnih knjižnic v prihodnosti:

Status knjižnice urejajo:

Zakon o zavodih (Ur.l. RS, št. 12/91 in naslednji)

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur.l. RS, št. 96/02 in naslednji)

Zakon o knjižničarstvu (Ur.l. RS št. 87/01 in naslednji)

Zakon o lokalni samoupravi (Ur.l. RS št. 72/93 in naslednji)

Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Lavričeva knjižnica Ajdovščina, ki sta ga sprejela Občinski svet občine Ajdovščina na seji dne 26.3.2002 in Občinski svet Občine Vipava na seji dne 21.3.2002 (Ur. l. RS, št. 36/02 in naslednji)

Poslovanje knjižnice urejajo:

Zakon o knjižničarstvu (Ur. l. RS, št. 87/01 in naslednji)

Zakon o uresničevanju javnega interesa v kulturi (Ur. l. RS, št. 96/02) ter spremembe (Ur. l. RS, št. 77/07)

Uredba o osnovnih storitvah v knjižnicah (Ur.l. RS, št. 29/03),

Pravilnik o pogojih izvajanja knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. l. RS, št. 73/03 in naslednji)

Pravilnik o razvidu knjižnic (Ur. l. RS, št. 105/03),

Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah in stroškov krajevnih knjižnic (Ur.l. RS, št. 19/03)

Pravilnik o razvidu knjižnic (Ur.l. RS, št. 105/03)

Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Ur.l. RS, št. 88/03)

Standardi za splošne knjižnice (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2005) in osnutek Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028)

Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013–2020

Etični kodeks slovenskih knjižničarjev (ZBDS 1995),

Kodeks ravnanja javnih uslužbencev (Ur. l. RS, št. 8/01)

Drugi zakonski akti in predpisi.

Notranja organizacija dela in sistemizacija delovnih mest v Lavričevi knjižnici je določena s Pravilnikom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Lavričevi knjižnici Ajdovščina

PREDSTAVITEV KNJIŽNICE IN NJENE DEJAVNOSTI

PODATKI O KNJIŽNICI

<i>Naziv:</i>	Lavričeva knjižnica Ajdovščina
<i>Naslov:</i>	Cesta IV. prekomorske 1, 5270 Ajdovščina
<i>Telefon:</i>	(05) 36-44-250
<i>Elektronski naslov:</i>	ajdovscina@ajd.sik.si
<i>Spletni naslov:</i>	www.ajd.sik.si
<i>Št. proračunskega uporabnika:</i>	
<i>Šifra dejavnosti:</i>	
<i>Davčna številka:</i>	SI16935870
<i>Matična številka:</i>	1434276000
<i>Številka TRR:</i>	SI56 01201 3000000 317

USTANOVITELJI IN FINANCIRANJE

Ustanovitelji Lavričeve knjižnice Ajdovščina so opredeljeni v Odloku o ustanovitvi javnega zavoda Lavričeva knjižnica Ajdovščina (Uradni list Uradni list RS)

Imena in sedeži ustanoviteljic so:

- Občina Ajdovščina, Ulica 5. maja 6/a, 5260 Ajdovščina
- Občina Vipava, Glavni trg 15, 5270 Vipava

Lavričeva knjižnica opravlja knjižnično dejavnost kot javno službo za občini ustanoviteljici. Za Občino Komen na dveh izposojevališčih (Lisjaki in Kodreti) izvaja storitev Potujoče knjižnice, za kar sklepa letno pogodbo o poslovnem sodelovanju.

Dejavnost knjižnice je financirana:

1. Iz javnih virov:

- občini ustanoviteljici in pogodbeni partnerici,
- Ministrstvo za kulturo - pozivi (Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnega proračuna, Neposredni poziv k predložitvi predlogov projektov za sofinanciranje nakupa IKT v splošnih knjižnicah)
- sredstva, ki jih pridobi s prijavo na projekte drugih ministrstev, posameznih občin itd.

2. Iz nejavnih virov:

- nejavni prihodki za opravljanje javne službe – lastna sredstva (članarine, zamudnine...)

- sredstva donatorjev in sponzorjev,
- prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu (publikacije, računovodsko/knjigovodske storitve, fotokopije, usluge drugim itd.)

Skupni stroški se skladno s 1. odstavkom 53. člena Zakona o knjižničarstvu delijo med občine ustanoviteljice sorazmerno številu njihovih prebivalcev. Razdelitev skupnih stroškov med občine ustanoviteljice je razvidna iz finančnega načrta uporabnika.

Občina	Število prebivalcev v letu 2014 ¹	Delež v %
Ajdovščina	18.955	77,3
Vipava	5.553	22,6
SKUPAJ	24.508	100

ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST KNJIŽNICE

Lavričeva knjižnica je **splošna knjižnica**, ki deluje na območju občin soustanoviteljic Ajdovščina in Vipava. Z bibliobusom obiskuje tudi naselji Lisjaki in Kodreti v Občini Komen, za kar sklepa letne pogodbe.

Kot splošna knjižnica je **javna kulturna in izobraževalna ustanova**.

S knjižničnim gradivom, ki ga zbira, hrani, obdeluje in daje v uporabo, širi znanje, izobrazbo in kulturo ter nudi informacije vsem kategorijam prebivalstva ne glede na starost, spol, izobrazbo, politično ali versko prepričanje, narodnost, jezik ali socialni status. Namenjena je informiranju, izobraževanju, raziskovanju, razvedrilu in duhovnim potrebam ter razvijanju pismenosti. S tem namenom

- omogoča dostop do knjižničnega gradiva in informacij v knjižničnem informacijskem sistemu in v drugih informacijskih sistemih
- zagotavlja dostop do gradiva in vseh vrst informacij, ki so pomembne za lokalno skupnost
- seznanja z dosežki preteklega in sedanjega človekovega delovanja in ustvarjanja ter podpira dialog med kulturami
- omogoča dostop do domoznanskega gradiva in informacij
- vključuje se v vseživljenjsko učenje
- utrjuje in razvija strokovnost, organiziranost, povezanost in enotnost knjižničarske dejavnosti
- oblikuje in utrjuje bralne navade ter vzpodbuja prebivalce k uporabi knjižnice.

¹Statistični urad RS: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> - podatki na dan 1. 1. 2014.

Lavričeva knjižnica izvaja dejavnost na območju, kjer živi skupno 24.508 prebivalcev. Od tega živi v Občini Ajdovščina 18.955 , v Občini Vipava pa 5.553 prebivalcev².

Knjižnica se s Knjižnico Cirila Kosmača Tolmin in Mestno knjižnico in čitalnico Idrija povezuje z osrednjo območno Goriško knjižnico Franceta Bevka Nova Gorica. V tem okviru skupaj izvaja nekatere posebne naloge, kot jih navajajo Zakon o knjižničarstvu³ in Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah⁴

Knjižnica ima 5 organizacijskih enot:

- osrednja (centralna) knjižnica v Ajdovščini
- 2 krajevni knjižnici: Vipava in Podnanos
- izposojevališče – enota Dobravlje
- potujoča knjižnica (v letu 2014: 62 postajališč v naseljih v občinah Ajdovščina, Vipava in Komen).

Nekaj števil (podatki za leto 2014)⁵:

Zbirka:	157.000 enot
Letni prirast:	6.241 enot
Obisk:	112.306
Aktivni člani:	7.578
Izposoja:	500.778 enot
Zaposleni:	13 po dej. urah; 15 skupno
Letni proračun:	481.702 EUR

POSLANSTVO KNJIŽNICE

Lavričeva knjižnica Ajdovščina je osrednja splošna knjižnica, ki:

- je kulturno središče gornje Vipavske doline. Kot tako skrbi za ohranjanje predvsem kulturne dediščine ter prenaša spoštljiv odnos do nje na vse generacije
- spodbuja in širi bralno kulturo in vseživljenjsko učenje pri potencialnih uporabnikih
- ohranja kulturno identiteto in s svojimi storitvami sooblikuje podobo Ajdovščine, Vipava in zgornje Vipavske doline

²Statistični urad RS: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> – podatki na dan 1. 1. 2014.

³Zakon o knjižničarstvu³ (Uradni list RS, št. 87/2001)

⁵Letno poročilo LKA za leto 2014

- se odziva na potrebe okolja in s svojimi dejavnostmi bogati življenje v občinah Ajdovščina in Vipava ter na ta način izpolnjuje svojo kulturno, izobraževalno in socialno vlogo
- je socialno središče in je stičišče različnih mnenj, zamisli... Spoštuje pravico vsakogar do svobodne izbire knjižničnega gradiva in storitev
- je informacijsko središče, ki raziskuje, svetuje in informira
- je gostoljuben prostor strokovno usposobljenih, prijaznih in komunikativnih knjižničark in knjižničarjev
- z bibliobusom obišče najbolj oddaljene zaselke v obeh občinah
- uvaža nove tehnologije in novosti v stroki

VIZIJA KNJIŽNICE

Lavričeva knjižnica Ajdovščina razume svoje poslanstvo na način, ki ga lahko strnemo v naslednjo vizijo:

Knjižnica je ugledno središče posredovanja znanja na gornjem Vipavskem, s sodobnimi in prijaznimi prostori, ki po velikosti ustrezajo Priporočilom in standardom. Je sodobno opremljena z informacijsko-komunikacijsko opremo za svoje uporabnike in zaposlene, razpolaga z moderno tehnologijo in opremo za izposajo in vračanje gradiva je nosilka uvajanja sodobnih pristopov v knjižničarstvu. Je kar najbolj prijazna knjižnica, ki spodbuja dvig kvalitete življenja, omogoča vseživljenjsko izobraževanje in kakovostno preživljanje prostega časa ter je tudi središče druženja prebivalstva.

Lavričeva knjižnica ima strokovno usposobljene in odgovorne sodelavke in sodelavce, ki so motivirani za odlično delo in postavljajo skrb za uporabnika v središče. Zadovoljen uporabnik je največji promotor in zagovornik razvoja knjižnice.

OSNOVNE VREDNOTE KNJIŽNICE

Spoštljiv odnos do uporabnikov v vseh njihovih različnostih (verske, rasne, spolne, telesne in druge).

Strokovnost zaposlenih, medsebojno spoštovanje in medgeneracijsko sodelovanje.

Kakovostne storitve z zadovoljnimi uporabniki in zadovoljnimi zaposlenimi.

Spoštljiv odnos do dediščine svetovnega, nacionalnega in predvsem lokalnega pomena.

RAZVOJNE USMERITVE

Knjižnica je organizacija, ki neprestano spremlja razvoj okolja in se mu sproti prilagaja. Za izvajanje dejavnosti se bomo usmerjali v pridobivanje dodatnih sredstev, ki jih bomo črpali predvsem iz mednarodnih skladov in projektov (evropska sredstva).

Razvojne usmeritve prihajajočega obdobja so:

- Uvajanje novih knjižničnih storitev, ponudba izobraževalnih dogodkov s področja kakovosti življenja (fizično in mentalno zdravje, osebna rast, poljudni prenos znanj in seznanjanje z dosežki in preboji gospodarskih subjektov in izobraževalnih ustanov v dolini), promocija e-storitev (izobraževanje uporabnikov, predstavitve novosti, obveščanje o novostih v medijih in na spletu). V tem sklopu se poudarjeno naglašuje skrb za domoznanske vsebine in njihovo predstavitev v različnih oblikah (dogodki, (so)izdaja publikacij, strokovna besedila, objava zapisov v javnih občilih v tiskani in digitalni obliki, razstave itd)
- Razširitev osrednje knjižnice in ureditev krajevnih knjižnic v skladu z zahtevami Uredbe o osnovnih storitvah splošnih knjižnic in Standardov (sodobno urejene krajevne knjižnice z dostopom do elektronskih informacij s strokovno podkovanim kadrom) ter s strokovno številčno ustrezno kadrovske zasedbo v skladu s Standardi in Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe
- Naraščajoči pomen vseživljenjskega in permanentnega izobraževanja prebivalstva in izobraževanja na daljavo zahteva preoblikovanje knjižnice v središče za informacijsko opismenjevanje uporabnikov in prenos znanja
- Razvoj visokega šolstva v lokalnem okolju zahteva aktivnejšo vlogo knjižnice pri organiziranem zbiranju, oblikovanju, organizaciji in ponudbi informacijskih virov in storitev
- Razvoj trga informacij in novi posredniki informacij zahtevajo od knjižnice konkurenčno ponudbo storitev te vrste, hkrati pa zagotavljajo prebivalstvu demokratičen dostop do informacij
- Prilagoditev na razmere napovedane gospodarske in finančne krize, upoštevanje večje brezposelnosti

STRATEŠKA PODROČJA

STRATEŠKO PODROČJE 1: KNJIŽNIČNA ZBIRKA, UPORABNIKI IN DOSTOP DO GRADIVA

Obrazložitev strateškega področja:

Pridobivanje, obdelava, varovanje in hranjenje knjižničnega gradiva so tradicionalne naloge knjižnice, določene tudi z zakonodajo. Knjižnica mora nabavo usklajevati s potrebami okolja ob upoštevanju trendov, v skladu s finančno zmožnostjo. Knjižnična zbirka mora biti dovolj obsežna, pestra, pa tudi aktualna. Upravljanje zbirke je sistematično delo, ki zajema načrtovanje, zgradbo, rast, vrednotenje in uporabo knjižnične zbirke v daljšem časovnem obdobju. Dopolnjevanje zbirke bo potekalo v skladu s priporočili, nabavno politiko knjižnice in ob spremljanju lokalnih potreb.

Stanje

Obseg in sestava zbirke sta sestavni del letnih načrtov, ki določajo tudi vsebinske in formalne kriterije, s katerimi knjižnica gradi zaokroženo zbirko. Vsakokratni Letni načrt nakupa gradiva je tudi sestavni del vloge za neposredni poziv Ministrstva za kulturo za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva.

Lavričeva knjižnica se na tem področju srečuje z naslednjimi težavami:

- Knjižnica prejema manj sredstev od načrtovanih. Občini ustanoviteljici zagotavljata z njima dogovorjeni poln obseg sredstev. Izrazito se je znižal obseg sredstev za nabavo s strani države.
- Zaradi manj denarja za nabavo knjig knjižnica težje uspeva dosegati takšne stopnje prirasta kot še nedavno. Veliko več truda je potrebno za doseganje višjih rabatov pri dobaviteljih, vendar je zaenkrat prizadevanje uspešno. Knjižnica usmerja v nakup tudi lastna sredstva v obsegu, kot je to mogoče, predvsem s ciljem zadržati obseg aktualnega gradiva.
- Odpis gradiva zaostaja za smernicami.

Postavitev knjižnične zbirke in njena prezentacija sta povezani s prostorskimi možnostmi. Knjižnici namreč primanjkuje prostora za postavitev gradiva v prostem pristopu (domoznanstvo, posebne zbirke, oddelek za mladino in za odrasle, čitalnica) kot tudi v skladišču. Prostorske težave so največje v osrednji knjižnici Ajdovščina. Zaznavamo jih tudi v krajevni knjižnici Podnanos. V zadnjem času se več študentov in dijakov odloča za delo (študij, priprava diplome, projekta, seminarske naloge ipd) v knjižnici – gre za okolje, ki omogoča študij, pripravo na izpite, pisanje projektov, seminarskih nalog in diplom. Razpolaga z internetnim dostopom in z možnostjo dostopa do podatkovnih baz. Trend si želimo izboljšati, vendar se tu znova soočamo s pomanjkanjem primerne prostora.

Knjižnica zagotavlja primerne deleže med strokovnim in leposlovnim gradivom. Znotraj strokovnega gradiva pa si želimo na srednji in dolgi rok povečati obseg gradiva, ki v večji meri odraža gospodarske in tehnično-tehnološke dejavnosti in dosežke podjetij in raziskovalnih ustanov s sedežem v Vipavski dolini. Pri tem zasledujemo naslednji cilj: knjižnica naj ponudi omejen obseg poljudno-strokovnega gradiva, ki pomaga prebivalstvu (preko medknjižnične izposoje in elektronskih virov pa tudi drugim uporabnikom) izvedeti več o dosežkih domačih ljudi. Knjižnica upošteva, da ni visokošolska oziroma specialna knjižnica, zato želimo pri nabavi gradiva te vrste sodelovati z nosilci navedenih dejavnosti.

Še ne dovolj izrabljene so elektronske vsebine, ki jih ponuja knjižnica brezplačno. Uporabljajo jih pretežno mladi, manj pa starejši uporabniki. Zato bomo še naprej skrbeli za oblike usposabljanja uporabnikov za učinkoviti rabo takšnih vsebin in virov.

Obisk kulturnih dogodkov, ki so namenjeni predstavitvi fonda (literarni večeri, predstavitve knjig, razstave ipd) kaže trend rasti. Še vedno pogrešamo mlajšo populacijo, ki bi z novimi načini komuniciranja (Fb, Twitter ipd) širila in »delila« dogajanje z drugimi, s tem tudi gradiva in storitev, ki jih ponuja knjižnica. S tem bi naredili za približevanje zbirke največ tudi na dolgi rok.

Na novi spletni strani smo ustvarili možnost oddaje predlogov za nakup gradiva. Pri oblikovanju knjižnične zbirke bomo upoštevali predloge uporabnikov, ki niso v nasprotju s poslanstvom knjižnice, s kakovostnimi standardi, z nabavno politiko in finančnimi zmožnostmi. Nove tehnologije in s tem potrebe narekujejo povečevanje obsega **elektronskih vsebin**, (podatkovne zbirke, e-knjige, e-periodika: časopisom in revijam doslej nismo namenjali dovolj pozornosti te vrste). Prizadevali si bomo širiti zbirko e-knjig v slovenščini (trenutno Biblos) in skrbeli za promocijo in pomoč uporabnikom vseh starosti pri uporabi sodobnih orodij (izobraževanja, individualna pomoč).

Ena ključnih nalog knjižnice je pridobivanje, obdelovanje, hramba, posredovanje in promocija **domoznanskega gradiva**. V domoznanske zbirke uvrščamo gradivo o območju gornje Vipavske doline, ljudi, ki so tu rojeni ali so tu delovali, kot tudi gradivo, katerega avtorji izhajajo iz doline ali so s tem območjem drugače povezani, pa tudi gradivo, ki je bilo izdano na našem območju. Na območju knjižnice je več zasebnih knjižnih zbirk – prizadevali si bomo, da jih evidentiramo, in tudi predstavimo javnosti, če bo to mogoče.

Posebne zbirke, v katerih hranimo redko, dragoceno in starejše gradivo (rokopisi in tipkopisi nekaterih vidnejših Primorcev, prve in posebne, bibliofilske knjižne izdaje, faksimili, knjižne ilustracije, umetniške slike, grafični listi, razni dokumenti, predmeti, fotografije, razglednice, ekslibrisi, podobice, muzikalije, zemljevidi, drobni tisk), bomo predstavljali v obliki razstav, z objavami člankov in katalogov, s prenosom na elektronske medije pa ponudili širšemu krogu uporabnikov. Kot že rečeno, nas omejuje pomanjkanje prostora.

Odpis gradiva: Standardi za splošne knjižnice⁶ določajo, da »*knjižnica izloča in odpisuje neuporabno, zastarelo, obrabljeno in izgubljeno gradivo. Knjižnice, ki dosegajo standard za knjižnično zbirko, izločijo letno toliko knjižničnega gradiva, da vzdržujejo standard obsega knjižnične zbirke in njeno aktualnost.*« Knjižnica bo s tem ciljem skrbela za sprotno posredovanje odpisanega gradiva osrednji knjižnici območja, Nuk-u in drugim. Zavedamo se, da knjižnica z doslednim odpisovanjem in aktualizacijo gradiva (nakup) lahko **uspešno nagovori različne skupine uporabnikov**, zato bo področju namenila posebno skrb.

Strateške usmeritve

V naslednjih letih bomo na področju knjižnične zbirke sledili naslednjim usmeritvam:

- zagotavljanje širokega in kakovostnega izbora vseh vrst gradiva za vse starostne skupine. Skušali bomo poiskati nabavne kanale za nakup gradiva za posamezne etnične skupine, posebej z območja nekdanje skupne države (albansko, srbsko, makedonsko ...)
- povečanje obsega strokovnega in poljudnega gradiva, ki je po vsebini povezano z Vipavsko dolino (domoznanstvo)

⁶Standardi za splošne knjižnice (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2005)

- vzdrževanje aktualnosti zbirke in dokup gradiva v tujih jezikih (zlasti angleščina, italijanščina)
- odzivanje na predloge uporabnikov (predlogi za nakup gradiva na novi spletni strani) na podlagi strokovne kakovostne presoje in standardov
- primeren nabor elektronskih vsebin (v sodelovanju s knjižnicami v okviru območnega sodelovanja in v sodelovanju s potencialnimi lokalnimi sofinancerji: podjetja, raziskovalne ustanove, Univerza v Ng)
- vzdrževanje aktualne zbirke, obrata izposoje in prenova fonda
- prizadevali si bomo zagotoviti primerne in ustrezne prostorske možnosti, kjer bo mogoče uspešno promovirati knjižnični fond.

Strateški cilj 1: Večja uporaba knjižnične zbirke in prenova zbirke

Cilj, povečati uporabo zbirke in njen doseg bomo uresničili s predstavitvami, tematskimi razstavama, uvajanjem novih dejavnosti in pristopov. V središču postavljamo načrt »**Prenova zbirke**«.

UKREPI - DEJAVNOSTI	Ciljna skupina	Časovni okvir	Odgovorne osebe	Viri financiranja
Načrtovanje in izvajanje promocije gradiva (tematske razstave, bralne dejavnosti, predstavitve, nove dejavnosti; medijske objave)	Vsi uporabniki	2015-2020	Direktor, strokovna skupina, službe	V okviru financiranja redne dejavnosti
Izločanje in preusmerjanje gradiva (v skladišče) po strok.kriterijih in v skladu z zakonodajo. Izvedba Projekta » Prenova zbirke «.		2015-2020	Odg. za odpis gradiva, zadol. za enote	V okviru financiranja redne dejavnosti

Pričakovani učinki:

- Učinkovita knjižnična zbirka z višjim deležem aktualnega gradiva, ki odgovarja potrebam lokalnega okolja; uporabnikom prijaznejša razporeditev gradiva; sprostitev polic za novo gradivo.

S tem ciljem bomo pripravili poseben projekt »**Prenova zbirke**«. Trajal bo 5 let in se iztekel v sprotno aktualizacijo gradiva preko nabavnih mehanizmov in mehanizma rednega odpisa. S tem bomo povečali obrat gradiva, sprostili del površin, fond posodobili in ga načrtno vzdrževati. To bo mogoče le s sprotnim pridobivanjem novih površin.

Kazalniki uspešnosti:

- Obrat knjižnične zbirke
- Delež aktualnega gradiva, starega do 5 let
- Število enot odpisanega gradiva

Strateški cilj 2: Izpostavitve in predstavitve domoznanskega gradiva in zbirk

Obrazložitev strateškega cilja:

Domoznanski oddelek Lavričeve knjižnice hrani gradivo, ki z različnih vidikov obravnava območje občin Ajdovščina in Vipava; izpostavljamo dnevnike Prešernovega nagrajenca dr. Danila Lokarja.

Domoznansko zbirko sestavljajo: knjige, časopisi, raziskovalne in diplomske naloge, avdio in video gradivo, stare razglednice, knjižnica zbira diplome, doktorate, knjižno in filmsko produkcijo, zaokrožuje periodiko, ki izhaja na območju. Zasleduje izide knjig, razstave, sproti se seznanja s ponudbo tiskov, ki zadevajo dolino in njene ljudi. e in fotografije, drobni tiski (vabila, plakati, prospekti, katalogi in drugo informativno gradivo). Ni še pristopila k digitalizaciji domoznanskega gradiva, predvsem iz finančnih razlogov. Vendar si v okviru območnosti prizadeva za digitalizacijo gradiva, ki je pomembno za razumevanje dogajanja na Vipavskem (Vipavski glas). O gradivu, s katerim razpolaga, javnost obvešča s pomočjo študijskih in bralnih krožkov za odrasle, pripravo dogodkov, v sodelovanju s portali, kot je Primorci.si. uveljavljena oblika je izpostavljanje kopij člankov iz časopisja o dogodkih z območja obeh občin ter oblikovanje kopij v mape.

Knjižnica bo nadaljevala s pridobivanjem redkih ali dragocenih gradiv lokalnega pomena tudi iz antikvarnih virov in tako zaokroževala zbirko. Sodelovala bo s šolami, ustanovami, podjetji, društvi, ki izdajajo publikacije in vabila k oddaji publikacij. Gradnjo zbirke člankov bo posodobila z digitalnimi pristopi, seznanjanje s članki bo razširila na enoti Vipava in Podnanos. Pripravila bo pregled posebnosti, redkosti in zbirke, s katerimi razpolaga, in ga izdala v tiskani obliki in na spletu, z njim bo načrtno seznanjala javnost. Pripravila bo občasne tematske razstave iz lastnega gradiva.

Pridobivanje pomembnih in/ali vrednih knjižnih zapuščin in sprejem v upravljanje in prezentacijo je želja knjižnice. Vendar ta nima primerne, opremljene in varovanega prostora niti za osnovno domoznansko zbirko in dragoceno gradivo.

UKREPI-DEJAVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNI	VIRI FINANCIRANJA	OCENA STROŠKA
Poziv ustanovam, da posredujejo gradivo	Člani, šole, drugi	2015	Domoznanstvo, vodstvo	Redni viri	
Predstavitev starejšega gradiva, raritet, posebnosti – zloženska, mediji, razstave, članki, odkupi	Člani knjižnice, šole	2015-2019	Domoznanstvo, vodstvo		800 €
Izbor za digitaliz. Digitalizacija.		2016-2019	Domoznanstvo		3.000 €

Pričakovani učinki:

- Dopolnitev zbirk in uporabnost, večja dostopnost gradiva.
- Popolnejša zbirka domoznanskega gradiva, ki je pomembna za lokalno okolje.
- Uporabniki dobijo popolnejše informacije in ustrezno gradivo.
- Ozaveščanje uporabnikov o lokalni zgodovini in kulturni dediščini.

Kazalniki uspešnosti:

- Predstavitve osebnosti lokalnega pomena na spletnem portalu Primorci.si.
- Odzivi uporabnikov, posledično zadovoljstvo uporabnikov.
- »Zgodbe« lokalnega pomena na spletu (Kamra itd).
- Statistika (število objavljenih digitalnih zbirk in ogledov, objavljenih dokumentov na portalih).

STRATEŠKO PODROČJE 2: NOVE STORITVE, UPORABNIKI IN SKUPINE S POSEBNIMI POTREBAMI

Stanje:

Knjižnica ob osnovni dejavnosti v skladu z Zakonom o knjižničarstvu skrbi za predstavljanje gradiva s področja domoznastva, knjižne novosti, za spodbujanje bralne kulture, informacijsko opismenjevanje (tečaji in usposabljanje za uporabo Cobiss-a, delavnice). Soustvarja pogoje za vseživljenjsko učenje, izvaja bibliopedagoške dejavnosti, obiske predšolskih in šolskih otrok, pripravlja ure pravljic, Uganko meseca, izvaja nacionalni projekt Rastem s knjigo. Skrbi za spodbujanje bralne kulture za odrasle, najbolj pomembne oblike so Primorci beremo, bralna srečanja v domovih starejših in v knjižnici, pripravlja kulturne prireditve (literarni večeri, predstavitev knjig, razstave, projekcije ...).

Z razvojem informacijsko komunikacijske tehnologije so se spremenili načini dostopa do informacij in gradiva. Knjižnice se spremembam prilagajamo z uvajanjem e-knjižničnih storitev oziroma z virtualno knjižnico. Člani imajo brezplačen dostop do e-podatkovnih baz (IUS INFO, Encyclopaedia Britannica, EBSCO host in zbirke Oxford, Kamra, dLib, Primorci.si ...), brezplačno si izposodijo e-knjige, uporabljajo e-storitve Moje knjižnice v COBISS/OPACu (podaljševanje, rezerviranje gradiva, obveščanje).

Lavričeva knjižnica razpolaga z obsežnim gradivom na različnih nosilcih. Zanimanje zanj je različno: mlajši bolj pogosto uporabljajo nove načine dostopa. Možnosti želi knjižnica približati čim večjemu številu uporabnikov. **Kajti: tudi tisti, ki dostopajo do podatkovnih baz preko našega portala, so potencialni nosilci informacije o naši ponudbi.** S tem povečujemo tudi obrat gradiva.

Strateške usmeritve:

Knjižnica želi pritegniti čim več prebivalcev. Pri tem se poslužuje novih storitev, oblik in dogodkov. Posebej si želi pritegniti mlajše in novih medijev večše skupine prebivalstva.

V prihodnjih letih želi:

- še obogatiti dejavnosti in jih prilagajati potrebam lokalnega okolja
- pripraviti nabor dogodkov, ki bi nagovarjal mlajše skupine. Za mlade želi oblikovati izvirne delavnice, ki bi jih ponudili pod (lastno) blagovno znamko knjižnice
- slediti razvoju IK-tehnologije na področju (bralne) kulture, informacijskega opismenjevanja in izobraževanja
- lokalno kulturno dediščino predstaviti z uporabo sodobnih tehnologij, ki bi pritegnile tudi mlajše
- izvajanje dejavnosti, ki krepijo socialno vlogo knjižnice v lokalnem okolju (druženje, medgeneracijsko povezovanje, vključenost posebnih skupin uporabnikov ...)

Strateški cilj 3: Povečanje uporabe e-virov in e-storitev knjižnice

Obrazložitev strateškega cilja:

Knjižnica mora postati sodobno središče s ponudbo sodobne IKT opreme, slediti trendom in uvajati nove storitve na področju elektronskih virov.

Ponudba knjižnice ne temelji več le na fizičnih zbirkah, ampak tudi na ponudbi virov, ki so dostopni v omrežju. Nabor klasičnega gradiva dopolnjujejo elektronske in spletne zbirke gradiva, za katerega se

odločamo z nakupom oziroma zakupom zbirk, ki so dostopni na daljavo – slednje je vse bolj cenjeno pri uporabnikih, ki so večji uporabe digitalnih naprav.

Uporabnikom bomo v večji meri ponudili elektronske knjige in e-periodiko.

Pripravili bomo nabor starejšega in dragocenega gradiva za digitalizacijo s ciljem ohraniti tiskano gradivo, zagotoviti boljšo dostopnost (objava na dLib-u) in dopolnjevati knjižnično zbirko.

Spremljali bomo trende in spreminjali knjižnico v sodobno informacijsko središče s ponudbo sodobne IKT opreme, kar bomo dopolnjevali z opremo za obiskovalce (bralniki, tablice ...).

Okrepili bomo lastno prisotnost na spletu:

-objavili smo novo spletno stran, skrbeli bomo, da bo ažurna in aktualna

-delovali bomo na socialnih omrežjih (načrtno, sproti in kvalitetno)

-aktivno bomo sodelovali pri projektih, kot so Primorci.si, dobreknjige.si ...

-vključili se bomo v izdelavo nacionalnih digitalnih zbirk kot so Kamra, dLib, Album Slovenije idr.

Elektronske vire bomo uporabnikom predstavljali v lastni organizaciji in v sodelovanju z drugimi. Izdali bomo gradivo in izvedli kampanjo (delovni naslov: Digitalno je hitreje in »izi«!) in okrepili sodelovanje z osrednjo območno knjižnico, kjer so pripravili projekt **Rastem z e-viri**. Le-ta spodbuja uporabo e-virov in podatkovnih baz med učenci, dijaki, študenti in drugimi.

Doseči želimo,

-da uporabniki prepoznajo podatkovne baze kot kvaliteten in verodostojen vir znanja,

-da se starejši in deprivilegirani znebijo strahu pred računalniki in digitalnim svetom,

-da e-viri, ki jih posreduje knjižnica, postanejo zanimiva možnost za promocijo med učenci, dijaki in študenti,

-da na ta način pritegnemo k sodelovanju kulturno-izobraževalne ustanove in posameznike.

S tem namenom načrtujemo naslednje ukrepe:

UKREPI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNE OSEBE	VIRI FINANCIRANJA	OCENA STROŠKA
Promocija e-knjig in usposabljanje uporabnikov	Vsi uporabniki	2015-2019	Informatik, strokovni delavci	V okviru redne dejavnosti	
Uporaba novih socialnih omrežij	Vsi uporabniki, s poudarkom na mlajših	2015	Direktor, informatik, strokovni delavci		
Javnomnenjska raziskava	Člani, uporabniki, še ne-uporabniki	2018			2.500 €

Pričakovani učinki:

- širitev ponudbe knjižnice, celovita ponudba, sodobna knjižnica

- boljša usposobljenost uporabnikov za uporabo e-storitev

- pridobivanje novih članov, še posebej med mladimi

- ohranitev članstva med mladimi (običajen osip po koncu šole)

- z novimi e-viri prilagoditev uporabnikom, posledično večje zadovoljstvo;

- večja informiranost uporabnikov preko spletne strani

Kazalniki uspešnosti:

- izposoja e-knjig
- število obiskov na spletni strani www.ajd.sik.si
- število izvedenih ur računalniških tečajev in e-izobraževanj
- uporaba e-virov in sodobne IKT opreme,
- orodja socialnih omrežij (statistika vnosov in uporabe portalov)
- uporaba knjižničnih storitev.

Strateški cilj 4: Popestritev in obogatitev dogodkov in prireditvev

UKREPI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNE OSEBE	VIRI FINANCIRANJA	OCENA STROŠKA
Priprava programskega okvira in vsebin	Vsi uporabniki. poudarek do 35 let	Druga polovica 2015, 2016	Direktor, oseba odgovorna za prireditve, prostovoljci	Redna dejavnost, ustanovitelji, Zkd	Na letni ravni do 300 €
Oprema lokacij in prostorov (klopi, stoli, ozvočenje)	Vsi uporabniki	2016-2020, sprotno po možnostih	Direktor, računovodstvo, tehnična služba	Redna dejavnost, ustanovitelji	Na letni ravni 1.000 €

Pričakovani učinki:

- Večje število dogodkov in vključenega prebivalstva (obogatitev ponudbe dogodkov po vsebinski plati: poljudna in strokovna predavanja, potopisi, tematski dogodki npr. o zdravju ipd, s čemer želimo pritegniti več potencialnih uporabnikov)
- Pridobivanje pomena knjižnice kot intelektualnega in socialnega središča
- Večja vključenost aktivne mlajše populacije

Kazalniki uspešnosti:

- statistika dogodkov in udeležbe
- število obiskov na spletni strani in v socialnih omrežjih
- število zapisov v medijih
- uporaba knjižničnih storitev.

Strateški cilj 5: Povečati zanimanje za storitve knjižnice, povečanje obiska in članstva

Število uporabnikov se praviloma poveča, ko knjižnica dobi nove prostore, se preseli, je posodobljena, pridobi opremo in tehnologijo, nov bibliobus, uvede nove storitve ... Zanimanje se poveča tudi, ko knjižnica izvaja aktivnosti, ki poudarjajo prednost včlanitve.

Lavričeva knjižnica bo **načrte za povečanje zanimanja zanjo delno vezala na pripravo bogatejše ponudbe dogodkov** (strateški cilj 4), delno bodo načrti sloneli **na sprotnem odzivu na potrebe okolja**. Število članov med prebivalci je kakovosten pokazatelj delovanja knjižnice.

Strateške usmeritve

- Letni načrti (program prireditev) bodo vsebovali tudi prvine, ki zasledujejo večji obisk
- Knjižnica bo stopila na področje dogodkov zunaj »klasične« ponudbe: glasbeni dogodki, koncerti, znanstvena dognanja, zanimivosti ipd
- Knjižnica bo v večji meri delovala kot socialni prostor oziroma t.i. »tretji prostor«, kjer uporabniki najdejo praktične napotke za svoje resnične potrebe
- Utrjevali bomo zavedanje o pomenu članstva in uporabi ponudbe javne knjižnice.

UKREPI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNI	FINANCIRANJE	STROŠEK
Letni načrt: pestrost dogodkov za večji obisk	Vsi, posebej populacija med 28 in 40 leti.	2015 do 2020	Strokovni delavci, direktor	Redni viri, nekatere delav. iz drugih virov	
Izdaja »Vodiča po knjižnici«	Vsi člani, prejme vsak ob včlanitvi	Konec 2015, začetek 2016	Strokovni delavci	Redni viri	2.500 €
Čl. kartica (tiskalnik, pred-tiskane kartice	Vsi včlanjeni	Konec 2015, nato sprotno		Prorač.namenska sredstva	3.000 v 2015 2.200 do 2019
Članska kartica ob rojstvu otroka. Članska kartica kot darilni paket.	Novorojenčki Zainteresirani.	Sprotno, stalno		Redna sredstva	Strošek kartice
Zapisi v medijih o dogajanju.Postavitve lastnih oglasnih točk	Vsi,ustanovitelji, avtorji,ponudniki storitev	2015 do 2020	Direktor, strokovni sodelavci	Redna sredstva. Nam.prorač. sredstva	- - 2.500 €

Pričakovani učinki:

- Večja obveščenost o ponudbi in storitvah, posledično več vključenega prebivalstva
- Pridobivanje pomena knjižnice kot intelektualnega in socialnega središča
- Simbolična vključenost prebivalstva od rojstva naprej
- Kartica kot sodoben način za izvajanje storitev in simbol en korak naprej z možnostjo nadgradnje tudi za druge storitve.

Kazalniki uspešnosti:

- statistika izposoje, obiska v enotah in na bibliobusu
- statistika dogodkov in udeležbe, uporabe storitev, obiskov na spletni strani in omrežjih
- odstotek včlanjenega prebivalstva
- udeležba na dogodkih za »funkcionalno opismenjevanje«

Strateški cilj 6: Vključevanje uporabnikov s posebnimi potrebami

Obrazložitev strateškega cilja:

Knjižnica deluje v okolju, kjer živijo tudi prebivalci s posebnimi potrebami (slabovidni in slepi, gluhi in naglušni, gibalno ovirani, dolgotrajno bolni, ostareli, ljudje z duševno motnjo, brezposelni, priseljenci, pripadniki drugih narodov, druge skupine). Knjižnica je za dostop gibalno oviranih oseb poskrbela s klančino v osrednjo knjižnico, za dostop je poskrbljeno v novi knjižnici v Vipavi, novi bibliobus ima dvizhno ploščad. V Podnanosu je nameščena klicna naprava, toda dostop (še) ni mogoč (stopnice). Enako je v Dobravljah.

Knjižnica sodeluje z domovoma starejših (Ajdoščina in Vipava) z bralnimi krožki in prilagojenim gradivom, redno ju obiskuje bibliobus. Redno sodeluje z Varstveno delovnim centrom- VDC, Ciriusom, ŠENTom. Ustanove po potrebi po dogovoru še dodatno obiskuje bibliobus. Z Zdravstvenim domom Ajdoščina se dogovarjamo za sodelovanje pri uvedbi brezplačne storitve Knjiga na dom – namenjeni tistim, ki zaradi različnih težav (invalidnost, težja bolezen, starost) ne morejo obiskovati knjižnice. V knjižnici označujemo gradivo, ki je prilagojeno za posebne skupine uporabnikov (slepi in slabovidni, itd.). Uporabnikom s težavami vida so na voljo bralna očala z različnimi dioptrijami. Načrtujemo uvedbo t.i. slušne zanke, s katerim bi v osrednji knjižnici olajšali uporabnikom s slušno omejitvijo kakovostno sledenje dogodkom. So pa potrebe večje kot od finančnih možnosti. Knjižnica bo zato skušala dolgoročno načrtovati nove ukrepe za navedene skupine.

Ukrepi in usmeritve

Skušali bomo prepoznati skupine uporabnikov s posebnimi potrebami in organizirati dejavnost na njim primeren način. Pri tem bomo sodelovali z društvi in stroko (VDC, Šent, Cirius, Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih, Društvo invalidov Ajdoščina-Vipava itd.).

V knjižnici hranimo gradivo v tujih jezikih, po katerem sicer posegajo vsi. Še posebej je gradivo v tujih jezikih zanimivo za člane, ki so tuji državljani ali slovenski državljani neslovenske narodnosti. To skupino želimo opozoriti na gradivo, ki jim je jezikovno bližje z označitvijo gradiva, zgibanko ipd.

V okviru projekta Prenova zbirke bomo nadomestili staro tujejezično gradivo z novim, s poudarkom na etničnih skupinah na območju knjižnice. Za to skupino bomo skušali uvesti tudi druge oblike knjižnične dejavnosti (ure pravljič, igralne urice) za otroke s pomočjo prostovoljcev. Povečali bomo fond za italijanski jezik (izražen interes uporabnikov). Težave vidimo v prostorskih omenitvah (postavitve dodatnih polic).

Želimo pripraviti posebne dejavnosti za ranljive skupine prebivalstva, kjer bi povabili k sodelovanju zunanje strokovne sodelavce.

V naslednjih letih bomo oblikovali premične zbirke (leposlovje in stroka) za ustanove, kjer bi izrazili takšno željo (zavodi, domovi starejših, vdc-ji, zdravstveni domovi, šole, vrtci).

Pričakovani učinki:

- povečevanje vključenosti v knjižnico, informiranje posebnih skupin o ponudbi in storitvah,

- prispevek k zmanjšanju socialne izključenosti posameznih ranljivih skupin.,
- bralna spodbuda.

Kazalniki uspešnosti:

- Večji obisk ranljivih skupin v knjižnici.
- Število dejavnosti za posamezne skupine ranljivih skupin.
- Število uporabnikov storitve Knjiga na dom.
- Odziv pripadnikov ranljivih skupin (pogovori z njimi, odzivnost, itd.).

STRATEŠKO PODROČJE 3: PROSTOR, OPREMA IN LOKACIJA TER UREDITEV OSREDNJE IN LOKALNIH KNJIŽNIC SO PODLAGE RAZVOJA

Obrazložitev strateškega področja:

Da bi učinkovito delovala, knjižnica potrebuje:

- ustrezen prostor in opremo,
- ustrezen obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega gradiva,
- ustrezno število strokovno usposobljenih delavcev in
- ustrezno organizacijo knjižnične dejavnosti.

Lavričeva knjižnica ima sedež v Ajdovščini, kjer je tudi osrednja (centralna) knjižnica oziroma enota. Tu se izvajajo upravne in usklajevalne funkcije za vse enote, tako za strokovno področje (nabava, obdelava in katalogizacija, opremljanje, distribucija gradiva, izposoja in delovne zadolžitve), kot za finančno, administrativno, materialno, investicijsko in razvojno, kadrovsko, izobraževalno, informacijsko področje, priprava planov in projektov, zavarovanje objektov in opreme, varnosti pri delu, vzdrževanje objektov in sistemov, usklajevanje z ustanoviteli in pristojnimi službami, nadzor ipd.

V osrednji enoti so tudi skladišča za izloženo gradivo iz enot.

Osrednja knjižnica v Ajdovščini

Osrednja knjižnica od leta 1993 deluje v nekdanjem Domu JLA, kjer je dobila skupno 1.100 m² (bruto cca 1.370 m²) površin. Z investicijo je bilo pred štirimi leti levo krilo pritličja preurejeno v prostore za otroke in mladino, uprava in spremljajoči prostori so prestavljeni v nadstropje. S tem so bile pridobljene površine za gradivo v prostem pristopu tudi na oddelku za odrasle.

Prostorski pogoji se znova slabšajo. Osrednja knjižnica je ta hip prostorsko (po uporabnih površinah, na katerih se odvija knjižnična dejavnost) v najslabšem položaju, kar jo dobesedno duši v razvoju.

Na mladinskem oddelku ni prostora za bokse, gradivo na policah je natlačeno, zato se hitreje obrabi in uničuje ali ostaja neuporabljeno. Na oddelku za odrasle smo police stisnili preko še dopustne meje, del gradiva je prenešen na galerijo, s tem se izgubljajo površine za avdio-video kotiček in za razstave.

Ob dinamiki prirasta gradiva v roku dveh do treh let ne bo več kam postaviti; zaradi prenatrpanosti je ogrožena kakovostna priprava dogodkov za odrasle in mladino. Skoraj polovica vseh površin v kleti je neprimerna (zamakanje, vdor vode, nedokončani prostori). Tu potekajo kanalizacijski vodi, posledica so občasne težave s smradom v sanitarijah v pritličju.

Prostorske in na lokacijo vezane težave v drugih oddelkih

Po letu 2012 so se prostorske in druge razmere v enotah knjižnice zelo izboljšale: selitev v druge prostore v Podnanosu, nova knjižnica v Vipavi, nov bibliobus, ureditev pogojev v Dobravljah. S tem se je zmanjšalo vzdrževanje, toda še naprej ostaja potreba po dokupu dodatne IKT in druge opreme.

V nekaterih knjižnicah je potreba po podaljševanju odprtosti in uvajanju dodatnega strokovnega kadra.

Knjižnica Vipava

Občina Vipava je 2012 z obnovo nekdanjega otroškega vrtca uredila sodobno knjižnico (začetek delovanja v decembru 2012, uradno odprt 8. februarja 2013) s skupno površino 236 m²: knjižnica je edina, ki odgovarja standardu glede na zahtevo po prostem pristopu. V letu 2014 smo izvedli prvo etapo posodobitve z Rfid-sistemom.

Težave: ni ločenega prostora za delavnice, usposabljanja; nima lastnega skladišča (za knjižnico Vipava so v Ajdovščini), premalo računalniških mest za uporabnike (na razpolago 2 mesti), še neurejeno dvorišče.

Omejitev je odpiralni čas – skupaj 13,5 ur, odprta ponedeljek, sredo, petek. Zaradi krajšega odpiralnega časa nastajajo konice, zato opozarjamo na potrebo po dodatni kadrovski pomoči. Odpiralni čas bi morali v skladu z Uredbo podaljšati na 15 ur na teden, kar pa ni pokrito s finančnimi sredstvi ustanoviteljice. Potenciale knjižnice (energija, obratovalni čas in približanje interesom uporabnikov ter drugačnemu delovnemu času) bi lahko dobro izkoristili z uvedbo določil Standardov (20 ur na teden, 4 dni v tednu), ter z redno zaposlitvijo bibliotekarja za potrebe enote, o čemer se dogovarjamo z vodstvom Občine Vipava.

Knjižnica Podnanos

Krajani Podnanosa so v letu 2011 s pomočjo občine Vipava uredili novo krajevno knjižnico (odprta 8. februarja 2012). Knjižnica je s pomočjo donacije uredila ogrevanje. Postavljena je stalna domoznanska zbirka, ki se dopolnjuje.

Težave: že primanjkuje površin za postavitev fonda, ni skladiščnih površin (te so v Ajdovščini).

Izposojevališče Dobravlje

Z letom 2013 je vključeno v vzajemni informacijski sistem, s tem se je povečal obisk. Izvedeni so bili nujni vzdrževalni posegi (elektrika, sanacija strehe, senčila, pleskanje) in urejeno ogrevanje. Izposojevališče nima priročnega skladišča (tudi zanj je skladišče v Ajdovščini). Lokacija je dolgoročno neprimerna zaradi bližine osrednje knjižnice v Ajdovščini in razpršenosti okoliških naselij, kar ne zagotavlja optimalnega obiska.

Potujoča knjižnica

Potujoča knjižnica je posebna enota Lavričeve knjižnice. V letu 2012 je knjižnica dobila nov bibliobus, s katerim je v jeseni 2012 obiskovala 62 postajališč. Ostaja pa problem garažiranja in dopolnjevanja gradiva iz skladišča na vozilo in obratno: ni niti pokrite povezave, ki bi ščitila fond in ljudi pred vremenom.

Ureditev garaže in/oz. povezave je povezana z dograditvijo osrednje knjižnice.

Bibliobus gre na teren enkrat mesečno, medtem ko Standard zahteva obisk dvakrat v mesecu – kar je seveda odvisno od števila strokovnega kadra. Problem bo potrebno reševati srednje- in dolgoročno z dodatno kadrovsko okrepitvijo.

Strateška ocena prostorskih pogojev je: pomankanje površin v osrednji knjižnici v Ajdovščini je razvojna ovira za celotno knjižnico (po Standardu zahtevani skladiščni prostori, število zahtevanih računalniških mest, obseg letnega prirasta gradiva idr).

Strateški cilj 7: Dograditev osrednje knjižnice v Ajdovščini

Obrazložitev strateškega področja:

Osrednja stavba knjižnice omogoča prost dostop do večine knjižničnega gradiva, ponuja prostor za iskanje informacij, dostop do sodobnih spletnih orodij, druženje. Knjižnica je tudi vizualno prijazna in zaradi notranje ureditve prijetna. Z razširitvijo, dograditvijo in opremo jo bomo ob zasledovanju potrebam in trendom ohranili vedno zanimivo in privlačno.

Ta hip je stanje naslednje:

- Ni več mogoče povečevati fonda v odprtem pristopu (mladinski in oddelek za odrasle)
- Razvoj domoznanstva je oviran
- Vredne zbirke niso na vpogled, oblikovanje novih ni mogoče (ni prostora, ni opreme, ki je draga)
- Ni ločenega prostora za redne prireditve in dogodke, občasne ali stalno razstavo
- Primanjkuje skupnih površin, ki bi omogočile doživljanje knjižnice kot »prostora za socialni stik«
- Ni posebnega prostora oz. učilnice za izvajanje delavnic, predavanj, usposabljanj, aktivnosti, ki predpostavljajo zaokrožene skupine sodelujočih (npr. študijski krožki, bralna srečanja, problemski pogovori, strokovne debate, kreativno pisanje ...), ki imajo predvsem cilj odpiranja »knjižnice kot tretjega prostora«
- Študijska knjižnica je premajhna
- Ni površin, kjer bi učinkovito opozarjali na novosti, dogodke ...
- V kleti deluje skladišče za potrebe celotne knjižnice v neprimernem in tesnem prostoru: zmožnosti za shranjevanje umaknjene fonda z drugih lokacij so pri koncu
- Skladišče za periodiko postaja premajhno
- Novi bibliobus nima garaže
- Skladišče Potujoče knjižnice nima povezave z bibliobusom, fond je ob prenosu preko dvorišča izpostavljen vremenskim razmeram (burja, sneg dež). Deževje 2014 kaže, da skladišče PK zaradi nedokončanih kletnih prostorov ni ustrezno zaščiteno in gradiva ni mogoče ohranjati pred vlago.

Knjižnica potrebuje tudi površine za dejavnost, s katero bi povečali lastne prihodke.

Pomembna je še ugotovitev, da je knjižnica pred časom z ureditvijo krmiljenja uspela znižati stroške energije. Toda še vedno ni energetske najbolj varčna, na porabo močno vpliva neizolirana in neurejena klet, ki povzroča ne le večjo porabo energije, pač pa tudi slabša pogoje (dvig kapilarne vlage v stenah) hrambe gradiva. Zgolj zamenjava ogrevanja brez celovitega posega ne bi dosegla polnega učinka, kar velja tudi za menjavo oken na severni strani. Zato je **energetsko sanacijo smiselno povezati z reševanjem prostorskih težav knjižnice kot celote.**

Ta hip, torej zdaj! osrednja knjižnica potrebuje v skladu z zahtevami Standardov 1.600 m² površin. To pomeni, da primanjkuje med 900 in 1.000 m² površin. V luči projekcije dejavnosti za 40 do 50 let pa bi potrebovali med 3.000 in 3.600 m² površin (to pomeni, da površine, ki bi bile na razpolago, omogočajo naknadno dograjevanje knjižnice na navedenih površinah).

Strateške usmeritve:

Podlaga strateškim usmeritvam je dejstvo, da je v modernem knjižničarstvu **prostor razumljen kot vrednota in posebna vrednost**, ki omogoča razvoj novih storitev in razumevanje knjižnice kot »tretjega prostora«. Ta razpolaga s sodobnimi tehnologijami, orodji in sredstvi, namenjenimi uporabnikom. Knjižnica je skozi ponudbo močno vpeta v razvojne cilje lokalne skupnosti. **Prostor je sam po sebi razvojni element** knjižnice.

Zato so usmeritve naslednje:

- prizadevanje za ustrezne prostorske pogoje: priprava dokumentacije in načrtov, dogovori o finančni konstrukciji, dograditev in razširitev osrednje knjižnice
- investicijsko vlaganje v energetske učinkovitost stavbe in prostorov
- prizadevanje za ureditev nove tehnologije (Rfid) v izposoji v Ajdovščini,
- prizadevanje za ustrezno in zadostno računalniško, tehnično in drugo opremo za izvajanje knjižnične dejavnosti in informacijsko opismenjevanje uporabnikov

UKREPI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNE OSEBE	VIRI FINANCIRANJA	OCENA STROŠKA
Izdelava in spre. idejnega načrta	vsi	2015	Vodstvo, izvajalci, ustanovitelj	V okviru redne dejavnosti	
Izdelava proj. dokumentacije	Vsi	2016	Vodstvo, Izvajalci, ustanovitelj	ustanovitelji	
Dograditev knjižnice		2020 in naprej	Izbrani izvajalec		

Pričakovani učinki:

- uporabna dokumentacija, s katero se bo knjižnica v sodelovanju z Razvojno agencijo ROD in ustanovitelji prijavila na razpise za gradnjo oziroma razširitev osrednje knjižnice.
- razširitev osrednje knjižnice bo dala nov razvojni pospešek dejavnosti, ki bi zaradi prostorskih omejitev obstala, razvojni pospešek domoznastvu
- večja aktualnost zbirke, bolj prijazna in »zračna« umestitev gradiva, dodaten prostor za prosti dostop
- z dograditvijo večje število dogodkov, dodatna ponudba storitev
- površina za dejavnost, s katero bi povečali lastne prihodke (kavarna, popravilo starih tiskov, prodaja in izdelava publikacij ...)
- lažje delo zaposlenih (zdaj je treba prostor za dogodke pripraviti in nato pospraviti vsakokrat znova)

Kazalniki uspešnosti:

- površina osrednje knjižnice v Ajdovščini (pred in po dograditvi oz. razširitvi (Standardi)
- število dogodkov, obiskovalcev, uporabnikov
- vključenost prebivalstva

Alternativni strateški Cilj 7-1: ureditev osrednje knjižnice na drugi lokaciji

Prednost dajemo razširitvi in dograditvi osrednje knjižnice na sedanji lokaciji.

Toda v primeru hitrejšje uresničitve se je z Občino Ajdovščina smiselno dogovarjati o drugi lokaciji - nakup nekdanje upravne stavbe Primorja (v primeru, da ne bi bil izkazan dovolj velik interes drugih in predpostavki, da bi v zaporednih ponovljenih dražbah cena nakupa bila primerna) oz. umestitev na območje nekdanje blagovnice Nanos (ob robu Lavričevega trga, ki naj bi ga občina prenovila)

Lokacija Primorje: z nakupom bi pridobili sodobno opremljeno stavbo z vgrajeno informacijsko in energetsko (ogrevanje, hlajenje), varnostno infrastrukturo in komunikacijami in dostopi, ki so pomembni za knjižnico. Prostorska razmestitev bi (po ne dovolj natančnem poznavanju stavbe in njene gradnje!) omogočila nemoteno delovanje vseh služb, na razpolago je dovolj površin in prostorov, ki jih zdaj primanjkuje za vsebinsko obogatitev in dodatno ponudbo osrednje knjižnice. Na voljo je dovolj parkirnih mest.

Pomanjkljivost: dograditi garažo za bibliobus in jo povezati s skladiščem. Zunanje površine so z asfaltnimi površinami neprijazne in brez prilagoditev neprimerne za izvajanje dejavnosti izven zaprtega prostora (otroci). Nepoznani so stroški vzdrževanja stavbe. Stroški bi v primeru nakupa znašali do 2 mio evrov (nekaj dodatnih za prizidavo garaže za bibliobus in zazelenitev zunanjih površin).

Lokacija Nanos: Lokacija kot taka je lahko primeren gradnik potencialne oživitve Lavričevega trga po prenovi (t.i. mestotvorna funkcija). Po znanih podatkih bi tu dobili toliko površin, kot bi jih potrebovali po Standardih zdaj, v treh nadstropjih, kar je v primerjavi z zdajšnjim stanjem korak nazaj. Lokacija kot taka pa je zelo primeren gradnik potencialne oživitve Lavričevega trga po prenovi (t.i. mestotvorna funkcija).

Pomanjkljivosti: Težava je umestitev bibliobusa in dostop. Po ne dovolj natančnih podatkih ni na razpolago dovolj površin glede na projekcije razvoja dejavnosti v perspektivi do 50 let – razen v primeru, da pristopi ustanovitelj k načrtnemu dolgoročnemu odkupu objektov ob robu trga.

Knjižnica bo dajala prednost predlogom in rešitvam, ki so v skladu s projekcijami stroke. Bo pa odprta za predloge, ki bi cilje postavljali na krajši rok (torej etapno), vendar bi odpirali dolgoročne razvojne perspektive.

Strateški cilj 8: Vzdrževanje, investicijski posegi in oprema v enotah knjižnice

Druge potrebe

V tem strateškem obdobju bo največ pozornosti usmerjene v dograditev osrednje knjižnice v Ajdovščini, do takrat pa v njeno vzdrževanje in ukrepe, ki bodo prinašali učinke tudi po razširitvi: energetsko varčevanje, zaščita knjižničnega gradiva, nova oprema za izposajo, vračanje in varovanje gradiva, knjižničarska oprema, IKT-oprema itd.

V osrednji knjižnici v Ajdovščini je potrebno urediti dodatna računalniška mesta za uporabnike in pristopiti k uvedbi Rfid-sistema – bolj kakovostna izposoja in učinkovito odpravljanje konic.

Deževje v letu 2014 je pokazalo, da ukrepi za zaščito fonda (zračenje) ne zadoščajo. V kleti (nekdanje kegljišče in streljšče) zastaja običajni do 70 cm vode (zatekanje iz okolice). Vлага se dviga po zidovih in slabša pogoje v celotni stavbi, še posebej v skladišču Potujoče knjižnice.

Okna na severni strani stavbe (hodnik, nabava in obdelava, mladinski oddelek) ne tesnijo dobro.

V Vipavi je potrebno zaključiti Rfid-sistem s knjigomatom za uporabnike, dodati še eno knjižničarsko mesto in povečati število računalnikov za uporabnike. Potrebna je dodatna oprema za periodiko, nabava projektorja in ozvočenja, urediti dvorišče in dogodke v primernem vremenu izvajati zunaj.

Podnanos potrebuje dodatne police, eno računalniško mesto in nekaj opreme. Kot v Vipavi tudi tu načrtujemo nakup nove tehnologije – ena delovna postaja. Potrebno je dolgoročno urediti ogrevanje in hlajenje (toplotna črpalka). Knjižnica še ne bo neposredno dostopna gibalno oviranim (stopnice).

Na Potujoči knjižnici želimo v okviru sodelovanja s Civilno zaščito urediti neprekinjeno on-line povezavo na bibliobusu. Za dodatno opremo zadoščajo redna sredstva.

UKREPI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNE OSEBE	VIRI FINANCIRANJA	OCENA STROŠKA
--------	----------------	---------------	-----------------	-------------------	---------------

Prezračevanje skladišča PK		2015	Direktor, zun. izvajalci	Ustanovitelji, materialni stroški	850 €
Menjava oken na sev. osred.knjižnice; delna energetska sanacija		2015	Direktor, zun. izvajalci	Razpis, ustanovitelji	
Rfid Ajdovšč., Vipava, Podn.	Vsi	2016, 1.etapa zaključek 2019	Direktor, Ustanovitelji	Proračun.sredstva in redni viri	
IKT oprema, dodatna račun. mesta	vsi	sprotno	Direktor, služba inform.	Proračunska sredstva, MK	

Pričakovani učinki:

- hitrejša izposoja in vračanje gradiva v osrednji knjižnici in v enotah
- odprava konic
- bolj kakovostno delo zaposlenih: sprotno svetovanje in pomoč uporabnikom zdaj nista mogoča
- večja energetska učinkovitost osrednje stavbe, dolgoročna ureditev Podnanos
- podaljšanje življenjske dobe stavbe in opreme
- bolj prijetno bivanje, večji obisk in zadovoljstvo uporabnikov
- povečana hitrost izvajanja inventur

Kazalniki uspešnosti:

- energetska učinkovitost stavbe, po parametrih
- večje število računalniških mest in večja uporaba
- večji obseg dostopa do e-gradiva in podatkovnih baz

Strateški cilj 9: Podaljšanje odpiralnega časa v Vipavi in izposojevališču Dobravlje

Obrazložitev strateškega področja:

Krajevna knjižnica Vipava je trenutno za uporabnike (odpiralni čas) odprta trikrat v tednu, skupaj 13,5ur. Nazadnje smo spreminjali – podaljšali urnik za 2 uri z odprtjem nove knjižnice februarja 2013, ko smo smo ga ob ponedeljkih zamaknili v kvalitetni popoldanski čas.

Podaljšanje odpiralnega časa nam narekujejo tudi predpisi: Uredba o osnovnih storitvah knjižnic, Standardi za splošne knjižnice⁷ (Zakon o knjižničarstvu narekuje, da se v primeru novogradnje, izboljšave, obnove ipd zagotovi pogoje, vključno z obratovalnim časom v skladu s Standardi in priporočili), kadrovska zasedbo in število strokovno usposobljenih zaposlenih pa Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe⁸.

Uredba o osnovnih storitvah knjižnic določa (13. člen) obratovalni čas za posamezno vrsto knjižnic (splošnih) najmanj: (splošna)

–osrednja: 8 ur dnevno, 5 dni v tednu, ob sobotah 5 ur,

⁷Standardi za splošne knjižnice (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2005)

⁸Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. l. RS št. 73/2003, 70/2008 in 80/2012)

- krajevna knjižnica: 4 ure tedensko (do 2.000 prebivalcev), 15 ur tedensko (do 6.000 prebivalcev), 5 dni v tednu (nad 6.000 prebivalcev).

Glede na Uredbo in podatke o številu prebivalcev bi krajevna knjižnica morala biti odprta najmanj 15 ur na teden. Tudi interes prebivalstva se izkazuje za to. Omejitve so v financiranju in v kadrovski zasedbi. Zato knjižnica in lokalna skupnost iščeta način za podaljšanje obratovalnega časa, ki pa bi presegel določila Uredbe in bi bil **v skladu s Standardi** – torej najmanj 20 ur na teden in 4 dni v tednu.

Že ob zdajšnji odprtosti je zaradi obsega obiska ena knjižničarka premalo. Knjižnica se dogovarja z vodstvom občine, da bi zaposlili dodatnega človeka (opcija: skrajšani delovni čas). S tem bi omogočili predpisano odprtost v Vipavi in bi podaljšali odprtost tudi v Podnanosu.

Knjižnica mora tudi podaljšati urnik za 2,5 ure v izposojevališču Dobravlje, kjer bi v primeru uskladitve odprtosti z zahtevo Uredbe (najmanj 4 ure na teden) lahko pridobili nekaj sredstev od pristojnega ministrstva. V enoti gradivo izposoja naša upokojena knjižničarka – s tem je zagotovljena kakovost dela. Pogodbениca skrbi za pospravljanje in posodabljanje fonda, čistočo in red, ter izvedbo projektov (Primorci beremo, Uganka meseca, Mega kviz in druge). Lokacija je sicer dolgoročno neustrezna.

UKREPI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNE OSEBE	VIRI FINANCIRANJA	OCENA STROŠKA
Izdelava kadrovskega in finančnega načrta		2015	Direktor, ustanovitelji, strok. delavci	Ustanovitelji, Zav. za zaposl, Sklad za mentorstvo	Strošek za lokalni del projekta
Izdelava urnika – Vipava in Podnanos		2015	Vodstvo, ustanovitelji, strok. delavci		
Predlog urnika in izvedba Dobravlje		Konec 2015			
Izvedba Vipava		2016 - 2018			

Pričakovani učinki:

- odprava konic obiska v Vipavi in Podnanosu
- enakomernejša dnevna in tedenska porazdelitev obiska v Vipavi
- več dnevnih obiskovalcev (dnevna čitalnica, učenci in dijaki)
- lažje obvladovanje dela, sprotno pospravljanje fonda
- večji energetski učinek (razmeroma visoka potrošnja elektrike za doseganje režima obratovanja)
- uresničitev cilja in ukrepov temelji na predpostavki dodatnega človeka, kar bi omogočilo dodatne ure odprtosti v Podnanosu
- pridobitev sredstev Mk za Dobravlje.

Kazalniki učinkovitosti:

- primerjava stroškov za elektriko in nafto
- večji obisk, primerjalno manj čakanja (podatki o obisku in hitrosti postrežbe)
- evidenca ur za pospravljanje fonda
- odzivi obiskovalcev, pritožbe

Strateški cilj 10: Vzpostavitev izposojevališča na zahodnem robu Občine Ajdovščina

Obrazložitev strateškega cilja

Mreža krajevnih knjižnic je odraz prostorskih, finančnih in kadrovskih možnosti v preteklosti. Tako je nastalo tudi izposojevališče oz. manjša enota v Dobravljah v bivši šoli. V zadnjih letih je bilo urejeno, vključno z novim elektro-priključkom, klimo, vključeno je v nacionalni vzajemni informacijski sistem. Na razpolago je računalniško mesto z internetom za uporabnike. Knjižnica je odprta ob sobotah, kar so uporabniki dojeli kot prednost. Obseg izposoje se je po vključitvi v Cobiss/Opac (december 2013) povečal – dotlej uporabniki niso bili seznanjeni, da je tu na voljo gradivo, na katerega je potrebno v drugih enotah čakati. Po zaslugi načrtnega obveščanja se je izjemno povečalo število obiskov.

Toda izposojevališče se kljub temu sooča s težavami.

Največja je, da je preblizu matične knjižnice. Druga je, da Dobravlje niso gravitacijsko središče okoliških naselij. Večji del prebivalcev spodnjega dela občine Ajdovščina (Selo, Batuje, Črniče, Ravne, Gojače, Malovše, Vrtovin, Kamnje) se zapelje naravnost do osrednje knjižnice v Ajdovščini, ki jo dosežejo v enakem času kot izposojevališče in je odprta vsak dan, z bogato izbiro. Lokacija je odmaknjena od drugih storitev (trgovina, bankomat, gostišče, tržnica ...), kar pomeni, da se uporabnik pripelje le s ciljem obiska v knjižnici. Omejen prostor ne daje potrebne zasebnosti za brskanje po internetu. Strmo stopnišče odvrča gibalno ovirane in starejše ter mame z vozički. Obisk mladih in otrok je zaradi lokacije manjši kot bi lahko bil.

Čeprav se zdi rast obiska (v odstotku) visoka, absolutne številke temu ne pritrujejo. Enota ne dosega zaželenih učinkov obiska in obsega izposoje. Lokacija je zato dolgoročno neustrezna. Uredba sicer določa odprtost na 4 ure na teden v krajih pod 2.000 prebivalcev, vendar se razlogi za obstoj enote ne kažejo kot umestni niti skozi Standarde za splošne knjižnice⁹:

»Krajevna knjižnica je organizacijska enota splošne knjižnice v kraju, ki ima nad 1.500 prebivalcev. Prav tako knjižnica ustanovi krajevno knjižnico v gravitacijskem središču območja, ki ima skupaj nad 1.500 prebivalcev, če je gravitacijsko središče oddaljeno od najbližje enote knjižnice več kot 4 km. V mestih ali večjih krajih ustanovi knjižnica organizacijske enote tako, da je večina prebivalcev od enote oddaljena manj kot 1,5 km.«

»Kadar so na območju splošne knjižnice naselja oziroma območja naseljena tako, da tvorijo zaključeno celoto z več kot 1500 prebivalci, ki so več kot 4 km oddaljena od osrednje knjižnice, organizira knjižnica izposojevališča oziroma krajevne knjižnice, ter postajališča potujoče knjižnice za naselja z manjšim številom prebivalcev.«

Kot rečeno, enota Dobravlje ni gravitacijsko območje za okoliška naselja, zato služi bolj ali manj manjšemu delu domačinov. Preostali domačini obiskujejo Potujočo knjižnico, ki obišče kraj enkrat na mesec. Zato bo knjižnica na daljši rok iskala drugo možnost. Najbolj primerna se kaže na jugozahodnem robu ajdovske občine, ki je od osrednje knjižnice oddaljen 9 oziroma 12 km v prometni osi vzhod-zahod, tudi blizu območja, ki ga ne pokriva sosednja novogoriška knjižnica. Naselje mora biti gravitacijsko oziroma oskrbno središče z več storitvami (trgovina, bankomat, javni prostori ali dvorana, morda otroško varstvo ipd), ponuditi bi moralo urejene prostore, ki omogočajo primerno postavitev, širitev, sanitarije in drugo.

⁹Standardi za splošne knjižnice (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2005)

Dolgoročno pa je smiselno razmišljati o območju Gore med Podkrajem in Predmejo, kjer bi lahko oblikovali izposojevališče oz. premično zbirko.

Knjižnica bo spremljala potrebe in v sodelovanju z občino in krajevnimi skupnostmi iskala rešitve.

UKREPI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNE OSEBE	VIRI FINANCIRANJA	OCENA STROŠKA
Evidentiranje možnosti	Vsi uporabniki	2015-2029	Direktor, obč. uprava Ajd., predsedniki KS	Redna dejavnost	
Strok. podlage in idej. načrt	Vsi uporabniki	2015-2020	Direktor, strok. delavci,	Občina Ajdovščina	

Pričakovani učinki:

- boljša teritorialna dostopnost do knjižnega fonda in manjši stroški za uporabnike
- večji obisk uporabnikov zaradi strnjenih naselij
- povečanje števila novih članov
- približali se bomo Standardom za splošne knjižnice in Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe
- knjižnica bolj učinkovito širi storitve in razvija vzporedne dejavnosti.
- vložek dela, sredstev in nabave ima boljši učinek.

Kazalniki uspešnosti:

- Pokritje območja s ponudbo, boljša teritorialna dostopnost do knjižničnih storitev v skladu s Pravilnikom za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe
- Sodobno urejena krajevna knjižnica oz. izposojevališče
- Obseg obiska, vpis novih članov, obseg izposoje knjižničnega gradiva in uporabe knjižničnih storitev
- Odzivi uporabnikov in zaposlenih.

STRATEŠKO PODROČJE 4: KNJIŽNICA KOT AKTIVNI DEJAVNIK V DRUŽBENEM OKOLJU

Obrazložitev strateškega področja:

Knjižnica sooblikuje okolje na številne načine:

z nabavo gradiva in izborom, s periodiko, predstavitvami, razstavami, dogodki in prireditvami, z IKT in drugo opremo, ki je v brezplačni uporabi ter z usposabljanjem za uporabo, z odpiranjem dostopa do gradiva na daljavo, s podatkovnimi bazami in omogočanjem dostopa do njih, z letnimi poročili in

investicijami, novostmi, bralnimi srečanji in krožki, organizacijo strokovnih dogajanj, zammamovanji posebnih obletnic, domoznanskimi poudarki in gradivom, bibliobusom, izdajateljsko dejavnostjo, z lastno spletno stranjo in socialnimi omrežji, s sodelovanjem z drugimi javnimi zavodi, društvi in strokovnjaki z različnih področij, s podjetji ipd. Njena dejavnost je zato pro-aktivna in razvojna, saj vnaša v okolje nova znanja, ga seznanja s tehnologijami, socialnimi veščinami, omogoča dostop do podatkov, pomembnih za posamezne socialne skupine.

Strateški cilj 11: Knjižnica kot kulturno in socialno stičišče (»tretji prostor«)

V poplavi ponudbe se ne razume samo po sebi, da uporabniki prepoznajo knjižnico kot eno redkih – če ne edino! – ustanovo, ki je vrednota sama po sebi: ponuja brezplačno gradivo, storitve, opremo, raznolik in kvaliteten nabor knjižničnega gradiva, strokovne zaposlene in prostor, ki deluje kot »tretji prostor«: mesto socialnega stika, srečevanja, osvajanja novih funkcionalnih znanj.

Knjižnica je edina ustanova, ki se lahko kosa z internetom. Če ti internet ponudi milijon zadetkov, ti le knjižnica in njeni zaposleni pomagajo najti odgovor, ki je pravi! Da je tako, je potrebno sprotno obveščanje javnosti o delovanju ustanove na spletni strani, v medijih, z najjavami dogodkov, vstopom v projekte, tudi mednarodne, z izdajo publikacij, sodelovanju z drugimi. Knjižnica s tem vstopa na polje sooblikovanja okolja s ponudbo, novostmi, dogodki, prireditvami, pobudami in novimi trendi.

Ukrepi

- Večji poudarek bomo namenili koledarju prireditev, ki bo bolj usmerjen na različne skupine uporabnikov. Dejavnosti bomo izvajali v osrednji knjižnici v Ajdovščini, najmanj enkrat mesečno v Krajevni knjižnici Vipava, vsaj dvakrat letno v Podnanosu.
- Uporabnike želimo povabiti k aktivnemu sodelovanju v izobraževanjih, razstavah, projektih (npr spomini iz mojega kraja ipd). Ustvarjalcem bomo omogočali, da se v knjižnici predstavijo s svojim delom (koncerti, gledališke uprizoritve, recitali, stand up nastopi, natečaji, itd.).
- Organizacija dogodkov za mlajše in odrasle obiskovalce (predstavitve, pogovori, glasbeni večeri, razstave, izobraževanja, delavnice, ure pravljič, predstave – gledališke ali lutkovne, čajanke s pogovori o knjigah, uganke, kvizi, natečaji, projekti, itd.).
- Poiskali bomo nove oblike nagovora k bralni pismenosti, ki bo pritegnila otroke in starše.
- Ob dnevih, pomembnih za knjižnico in knjižničarstvo bomo organizirali dogajanja s ciljem spodbujati bralno kulturo, v sodelovanju tudi na drugih lokacijah. Posebej bomo namenili pozornost kulturnemu prazniku (8. februar) in se aktivno vključili v zaznamovanje Dneva splošnih knjižnic in Tega veselega dne kulture.
- Vključujemo se v projekte spodbujanja bralne kulture. Aktivno bomo sodelovali na spletnem portalu Dobreknjige.si in tudi sami skrbeli za njegovo promocijo.
- Aktivno sodelujemo v projektu Primorci beremo, kjer je knjižnica na samem vrhu. Zaključna prireditev projekta Primorci beremo ostaja še naprej eden osrednjih dogodkov za odrasle.
- Nadgradili in vsebinsko bomo obogatili Poletno knjižnico ob Hublju. Z občino bomo dodatno uredili prostor za knjižnico, ki bo namenjen srečevanju, klepetu in dogodkom.

- Vsako poletje bomo pripravili program za otroke – predvidoma bodo zanj skrbeli prostovoljci.

Pričakovani učinki:

- večja prepoznavnost knjižnice in njenih storitev
- povečanje bralne kulture,
- približevanje knjige in drugega gradiva uporabnikom,
- promocija kakovostnega knjižničnega gradiva,
- spodbujanje bralne kulture mladih,
- sodelovanje lokalnih organizacij in društev,

Kazalniki uspešnosti:

- Večje število dogodkov in obiskovalcev.
- Število udeležencev v projektih.
- Obisk spletne strani dobreknjige.si (statistika obiska).
- Udeležba na prireditvah (statistika obiska, anketa).
- Povečan obisk v knjižnici, predvsem obisk mladih.

Strateški cilj 12: Založniška dejavnost

Obrazložitev strateškega cilja:

Nadaljevali bomo z založniško produkcijo, tako tiskano kot video, v okvirih možnosti. Tiskane publikacije bomo objavili tudi v digitalni obliki na različnih spletnih portalih (spletna stran, dLib, Kamra).

Načrtovani tiski: izdaja publikacij (priložnostne predstavitve knjižnice, spominske izdaje, letna poročila ipd); zloženke in drugi promocijski material; zbornik ob zaključku literarnega natečaja Besedovalnica; drugi tiski v sodelovanju z zunanjimi avtorji ali izdajatelji s ciljem postaviti podlago za povečanje obsega lastnih prihodkov in drugi. Med pomembnejšimi cilji je izdaja knjige o dr. Karlu Lavriču, našemu ustanovitelju (avtor dr. Branko Marušič) ter izdaja gradiva iz zapuščine Danila Lokarja.

Pričakovani učinki:

- seznanjeni uporabnikov s storitvami knjižnice,
- prispevek k večji prepoznavnosti knjižnice.

Kazalniki uspešnosti:

- Obisk knjižnice ob najavljenih dogodkih.

STRATEŠKO PODROČJE 5: STABILNA IN POPOLNA ZASEDBA DELOVNIH MEST IN RAZVOJ STROKE

Lavričeva knjižnica Ajdovščina si za cilj zastavlja stabilno in optimalno organizacijo dela. Ta temelji na strokovnih, usposobljenih in zadovoljnih zaposlenih, ki bodo naloge izvajali s še večjo skrbjo za zadovoljstvo uporabnikov. Knjižnica želi biti uravnovešeno in optimalno organizirano delovno okolje. Temu cilju bo knjižnica prilagodila tudi organizacijo dela. Strokovno usposobljeni zaposleni delavci so ob primernih in opremljenih prostorih in tehnologiji pogoj, da zavod deluje učinkovito in v skladu s pričakovanji ustanoviteljev.

Knjižnica si bo prizadevala, da z ustanovitelji uresniči kadrovske potrebe.

Strateški cilj 13: Zapolnitev delovnih mest in nalog – kadrovski cilji

Obrazložitev strateškega področja:

Lavričeva knjižnica Ajdovščina kot osrednja knjižnica skrbi za razvoj knjižničarske stroke na gornjem Vipavskem. Zato izvaja naslednje naloge:

- skrbi za stalno izobraževanje in seznanjanje zaposlenih z novostmi v stroki
- sodeluje s splošnimi knjižnicami in NUK-om
- sodeluje s šolskimi knjižnicami, kulturnimi in drugimi ustanovami ter nudi strokovno podporo
- razvija bibliopedagoško delo
- razvija storitve za uporabnike s posebnimi potrebami
- vključuje se v mednarodne projekte (npr. Mobilnost).

Konec 2014 je bilo v Lavričevi knjižnici skupno 15 zaposlenih, po urah pa 14 (računovodkinja in knjigovodkinja po četrtino, tajnica polovično). Od vseh zaposlenih je 9 strokovnih delavcev.

Imeli smo še 1 javno delavko za dela knjižnega manipulanta za potrebe celotne knjižnice in eno javno delavko kot pomoč ob konicah in za prehod na Rfid tehnologijo v vipavski občini.

Primerjava med dejansko zaposlenimi in številom, ki bi jih morala imeti knjižnica po zahtevah Standardov in Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe kaže, da ima knjižnica v primerjavi s Standardi skoraj 8, v primerjavi s Pravilnikom pa več kot 4 zaposlene premalo. To pomeni, da knjižnica ob zdajšnji odprtosti po enotah, obsegu dejavnosti in izposoji deluje kadrovsko čez rob dopustnega.

Največja težava je, da zaradi premajhnega števila zaposlenih ni mogoče načrtovati daljšega odpiralnega časa, kjer so za to največje potrebe. V konicah potrebuje v izposoji v Ajdovščini, Vipavi in Podnanosu tretjega človeka, kar je v času epidemij in bolniške odsotnosti (pretežno ženski kolektiv s predšolskimi in šolskimi otroki) težko zagotoviti.

Kadrovska podhranjenost je ovira strokovnemu delu in tudi razvoju. Zaradi sprotih potreb se namreč prerazporeja delavce iz služb nabave, obdelave, domoznanstva, informatike v izposoji, na bibliobus, če je potrebno, v opremljanje gradiva.

Upoštevati moramo, da potujoča knjižnica obišče 62 postajališč enkrat mesečno in ne dvakrat, kot to zahtevajo predpisi. Za poln teren bi knjižnica potrebovala dopolnitev ekipe na bibliobusu. V času, ko ni terena, voznik skrbi za vzdrževanje v enotah knjižnice, izvaja vzdrževalna dela na vozilu in drugo. Voznik je stalen, vsak drugi teren pa se menjata bibliotekarka in bibliotekar, ki je za polovični čas informatik. Rešitev ni dobra, saj izpad informacijskega sistema ne čaka, da zaposleni pride s terena.

Kadrovske potrebe

Nujna je zaposlitev knjižničnega manipulanta. Knjižnica si pomaga z javnimi deli, kar dolgoročno ni primerna rešitev (usposabljanje človeka, ukvarjanje s postopki za pridobitev del ...).

Knjižnica potrebuje 1 redno zaposlitev na nalogah bibliotekar za območje vipavske občine, kjer je potrebno razširiti odprtost na 4 dni v tednu in 20 ur na teden oz. zagotoviti najmanj 15 ur odprtosti (Uredba). Načrta ni mogoče izpeljati s pomočjo javnih delavcev – ker to ni v skladu s predpisi, niti ni primerna in dolgoročna zastavljena.

Potrebujemo še redno zaposlitev 1 bibliotekarja, ki bi dopolnjeval delo v izposoji v Ajdovščini oz. na bibliobusu. S tem s tem bi pridobili 0,5 informatika, ki ob sprotnih nalogah (skrb za omrežja, odprava napak v sistemu, oblikovanje in priprava gradiv in informacij, usposabljanje zaposlenih in uporabnikov ...) izvaja še druge strokovne naloge (izposoja, domoznanstvo, priprava predračunov in predlogov za nabave opreme ipd).

Če želimo v dognednem času naloge potujoče knjižnice izvajati v celoti, moramo za polovični delovni čas zaposliti voznika. S tem bi zagotovili stalno ekipo.

UKREPI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	ODGOVORNI	VIRI FINANCIRANJA	OCENA STROŠKOV
Zaposlitev knj. manipulanta	Vsi	2017	Direktor, oba ustanovitelja	proračun	
Bibliotekar - Vipava		2017	Direktor, občina Vipava	Proračun oziroma projekt	
Bibliotekar za bibliobus		2017-2020	Direktor, ustanovitelji	proračuna	
Voznik - vzdrževalec		2017 - 2020	Direktor, ustanovitelji	Proračuna občin	

Pričakovani učinki:

- ohranjanja številčnosti članstva
- redno in strokovno delo opremljanja gradiva brez prekinitev
- daljši odpiralni čas v vipavski občini
- kvalitetnejše delo v izposoji v Ajdovščini,
- boljše organizirano delo v informatiki, razvoju in v izposoji
- povečanje obiska in članstva

- strokoven in usposobljen kader ponudi bolj kvalitetne informacije
- sodelovanje s knjižnicami šol, fakultet, univerze in drugih institucij (muzej, arhivi, zasebne zbirke itd.).

Kazalci učinkov:

- obisk knjižnice v Vipavi in izposoje
- urniki v skladu s predpisi
- ohranjena sredstva za nabavo knjig
- statistika izobraževanja in usposabljanja
- statistika sodelovanja

Artur Lipovž, direktor
Lavričeve knjižnice Ajdovščina

Ajdovščina, november 2014/januar 2015

Predlog Strateškega načrta 2015-2020 je obravnaval Svet javnega zavoda Lavričeva knjižnica

24.2.2015

Predsednica sveta:
Hilarija Kete, l.r.